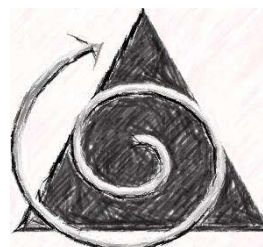

SPOTKANIA OTWARTE Z BENEFICJENTAMI

CZERWIEC 2016
HALINA PALARZ, PREZES

Partnerstwo Północnej Jury

Materiał opracowany przez Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury”.

Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.
Materiał współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Partnerstwo Północnej Jury

1. 22 września 2005r. – założenie Stowarzyszenia PPJ w skład, którego wchodzi 9 partnerskich gmin: Janów, Koziegłowy, Lelów, Mstów, Niegowa, Olsztyn, Poraj, Przyrów, Żarki.
2. Obszar działania 984 km², zamieszkały przez 72 299.
3. W ramach Wdrażania LSR na lata 2007-2013 beneficjenci zrealizowali 209 projektów na kwotę ok. 12 mln zł; powstało 36 miejsc pracy, wydano 27 tytułów publikacji, wyremontowano 22 świetlice, 20 siłowni zewnętrznych, 30 imprez i inicjatyw promujących lokalną twórczość, i wiele, wiele innych.

Strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

- **Misja obszaru LGD Partnerstwo Północnej Jury:**
 - *LGD Stowarzyszenie „Partnerstwo Północnej Jury” poprzez realizację celów i przedsięwzięć zaplanowanych w LSR, będzie dążyć do osiągnięcia wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego obszaru LGD, tak by obszar ten stał się regionalnym ośrodkiem gospodarczym, przykładem otwartości i promowania wartości społecznych i kulturowych.*
 - *W dążeniach tych LGD wspierane będzie przez aktywne, partnerskie uczestnictwo w poszczególnych przedsięwzięciach lokalnej społeczności, organizacji społecznych i zawodowych, przedsiębiorców, instytucji oraz formalnych i nieformalnych organizacji działających na terenie gmin wchodzących w skład LGD.*
-

CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE W
LSR

**WIELOKIERUNKOWY I
INNOWACYJNY
ROZWÓJ OBSZARU**

**WZMOCNIENIE
AKTYWNOŚCI
ZAWODOWEJ
MIESZKAŃCÓW**

**WZMOCNIENIE
AKTYWNOŚCI
SPOŁECZNEJ**

**ZACHOWANIE
DZIEDZICTWA
LOKALNEGO,
ROZWÓJ
INRASTRUKTURY
TURYSTYCZNEJ,
REKREACYJNEJ,
KULTURALNEJ**

CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE W **LSR**

**LGD PLATFORMĄ DIALOGU
SPOŁECZNEGO I
PARTNERSKIEGO
ZARZĄDZANIA ZASOBAMI
OBSZARU**

**PPJ
ANIMATOREM
WPÓŁPRACY I
ROZWOJU
LOKALNEGO**

BUDŻET LSR

○ REALIZACJA LSR

8 550 000,00 zł, w tym:

- wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy-

4 275 000 zł

PLANOWANE MIEJSCA PRACY W LSR NA LATA 2014-2020

Planowane miejsca pracy w LSR na 2014-2020							RAZEM	
Przedsięwzięcia w LSR	Podejmowania działalności gospodarczej		Rozwijania działalności gospodarczej		Inkubatora		Liczba	Budżet (zł)
	Liczba	Budżet (zł)	Liczba	Budżet (zł)	Liczba	Budżet (zł)		
1.1.1; 1.1.2;	26	1 560 000,00	6	1 620 000,00	1	225 000,00	33	3 405 000,00
1.3.4	10	600 000,00	1	270 000,00			11	870 000,00
RAZEM	36	2 160 000,00	7	1 890 000,00	1	225 000,00	44	4 275 000,00

BUDŻET PRZEDSIĘWZIĘĆ

Podejmowanie
działalności
gospodarczej;
21 miejsc
pracy-
**1 260 000,00
zł**

**1.1.1 Zakładanie
lub rozwój
działalności
gospodarczej
3 105 000 ,00 zł**

Inkubator- 1
miejsce pracy
225 000,00 zł

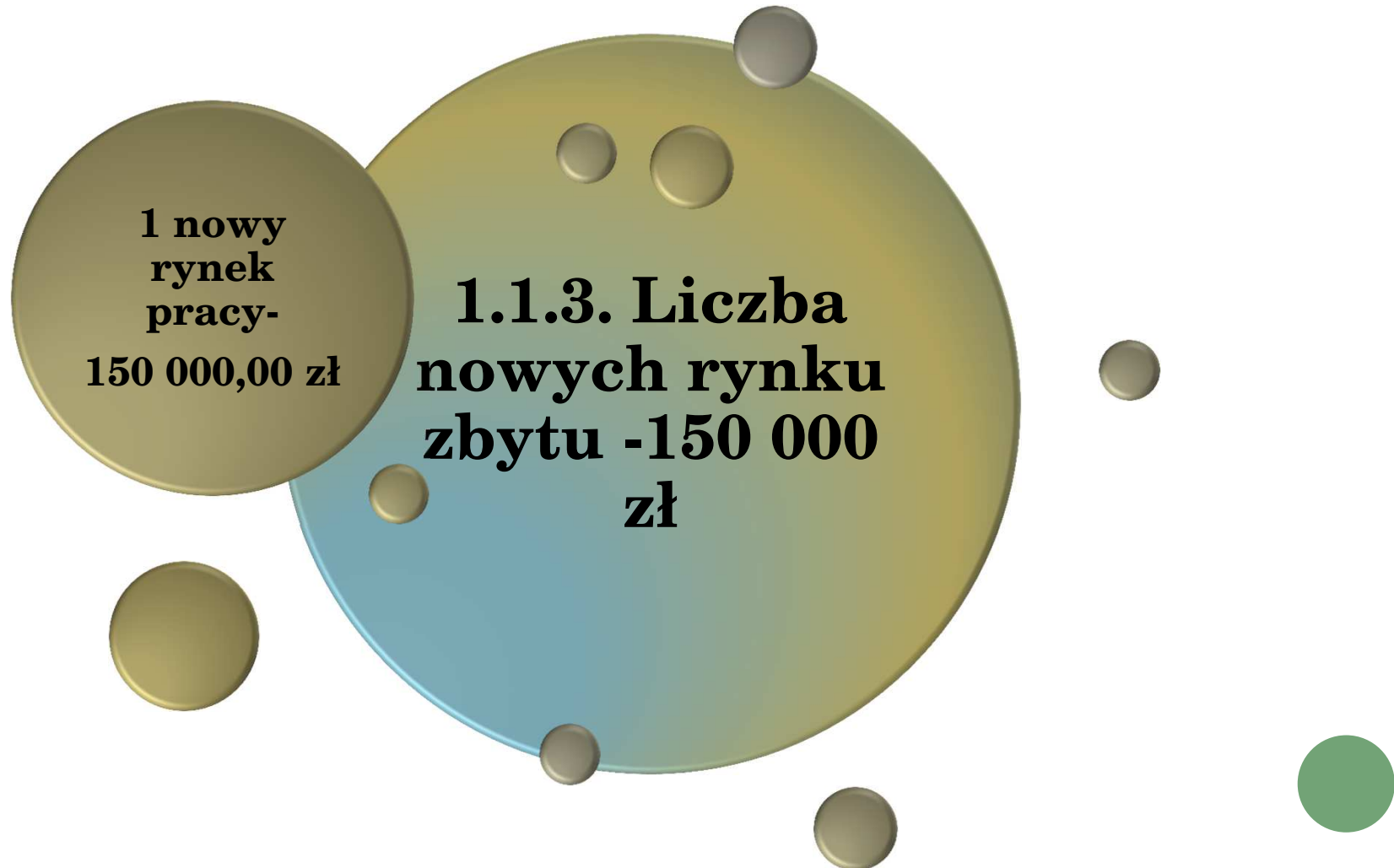
Rozwijanie
działalności
gospodarczej- 6
miejsc pracy-
1 620 000,00 zł

BUDŻET PRZEDSIĘWZIĘĆ

**Utworzone
usługi- 5
miejsc pracy-
300 000 zł**

**1.1.2.
Utworzone
usługi na bazie
gospodarstwa
rolnego
300 000 zł**

BUDŻET PRZEDSIĘWZIĘĆ

BUDŻET PRZEDSIĘWZIĘĆ

1.2.1. Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej i społecznej; **wskaźnik:** Liczba utworzonych lub wspartych grup-13, budżet: 440 000 zł, (w tym 1 grant na 225 000 zł-2019r.)

1.2.1. Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej i społecznej; **wskaźnik:** Liczba zaktzywizowanych organizacji pozarządowych- 9, budżet: 50 000 zł (operacja własna)

1.2.1. Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej i społecznej, **wskaźnik: 2** Działania aktywizujące wykluczonych cyfrowo- (2 operacje własne)-budżet: 93 000 zł

1.2.2. Podnoszenie świadomości i kompetencji mieszkańców w zakresie stosowania rozwiązań proekologicznych, w tym innowacyjnych, **wskaźnik:** Liczba programów edukacyjnych ekologicznych- 1 (operacja własna), budżet: 50 000 zł

1.2.3.Liczba przedsięwzięć promujących dbałość o środowisko naturalne- 1 (operacja własna), budżet- 50 000 zł

BUDŻET PRZEDSIĘWZIĘĆ

1.3.1. Kultywowanie i promowanie dziedzictwa lokalnego, **wskaźnik:** Liczba wyposażonych podmiotów działających w kulturze- 3, budżet: 410 000,00 zł

1.3.1. Kultywowanie i promowanie dziedzictwa lokalnego, **wskaźnik:** Liczba podmiotów w sferze kultury, które otrzymały wsparcie, 10, budżet: 230 000 zł (w tym projekt grantowy na 180 000 zł, 2022r.)

1.3.2. Organizacja przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych, promujących obszar LGD, **wskaźnik:** Liczba przedsięwzięć kulturalnych, rekreacyjnych, turystycznych promujących obszar LGD- 5, budżet: 290 000 zł

1.3.3. Budowa lub doskonalenie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej, **wskaźnik:** Liczba nowych lub udoskonalonych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej- 14, budżet 2 462 000,00 zł

1.3.3. Budowa lub doskonalenie ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej, **wskaźnik:** Liczba nowych lub udoskonalonych obiektów infrastruktury kulturalnej- 1, budżet 50 000 zł

1.3.4. Doskonalenie lub tworzenie nowej bazy turystycznej, agroturystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej, **wskaźnik** 10 nowych obiektów, 1 rozwinięty, budżet- 870 000,00 zł (razem 11 miejsc pracy)

RODZAJE OPERACJI

- Operacje konkursowe
- Operacje własne (w ramach LSR zaplanowanych 5 operacji własnych)
- Operacje grantowe (w ramach LSR zaplanowane 2 projekty grantowe)

GRUPY DEFAWORYZOWANE W LSR

Rodzaje grup defaworyzowanych	Przyczyna defaworyzacji
Razem liczba osób defaworyzowanych na obszarze LGD <i>PPJ</i>	
Bezrobotni	Brak pracy
Osoby 50+ pozostające bez pracy	Brak pracy
Osoby 50+	Bez kompetencji komputerowych, samotność, brak aktywności społecznej, fizycznej, osoby wymagające opieki całodziennej;
Kobiety, które po urodzeniu dziecka nie podjęły pracy	Brak pracy
Młodzież do 25 lat, bez pracy	Brak pracy
Osoby niepełnosprawne bez pracy	Brak pracy
Osoby bez kwalifikacji zawodowych	Brak pracy, brak kwalifikacji zawodowych
Osoby bez doświadczenia zawodowego	Brak pracy
Organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne)	Brak aktywności, brak środków finansowych na działalność, brak wsparcia merytorycznego w zakresie prowadzonej działalności
Przedsiębiorcy	Brak środków zewnętrznych na rozwój firmy, brak informacji o środkach zewnętrznych;
Osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, aby rozwiązać problem bezrobocia, ale brakuje im środków finansowych, informacji o dotacjach, wiedzy o sposobie założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej	Bezrobocie, brak środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, brak informacji o zewnętrznych źródłach finansowania;
Rolnicy	Niska pozycja ekonomiczna i mała mobilność zawodowa rolników

Kryteria oceny- Tworzenie (podejmowanie) działalności gospodarczej

KRYTERIA OCENY; PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI

Rodzaj operacji i nazwa kryterium	Opis kryterium	Waga punktow a	
PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI			
1	Wnioskodawca jest z grupy osób defaworyzowanych	Tak	15 pkt
	Grupy defaworyzowane: bezrobotni, osoby 50+ pozostające bez zatrudnienia, matki chcące powrócić na rynek pracy, młodzież, która kończy edukację i poszukuje pracy, osoby niepełnosprawne, osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, ale brakuje im środków finansowych oraz informacji o dotacjach i innych źródłach finansowania działalności gospodarczej, wiedzy o sposobie założenia i prowadzenia działalności gospodarczej, rolnicy	Nie	0 pkt
2	Utworzenie miejsc pracy; w wyniku realizacji operacji utworzone zostaną miejsca pracy, w tym dla osób z grup defaworyzowanych, określonych w pkt1.	1 miejsce pracy (samozatrudnienie)	4 pkt
		1 miejsce pracy (zatrudnienie 1 osoby z grupy defaworyzowanej)	6 pkt
		2 miejsca pracy (w tym 1 dla osoby z grup defaworyzowanych)	15 pkt

KRYTERIA OCENY; **PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI**

3	<p>Innowacyjny charakter projektu;</p> <p>Zgodnie z definicją innowacyjności - minimalnym wymogiem zaistnienia innowacji jest, aby produkt, proces, metoda marketingowa lub metoda organizacyjna były nowe lub znacząco udoskonalone dla firmy. Może oznaczać wprowadzenie nowego produktu, procesu, nowej organizacji lub nowego rynku. Może oznaczać transfer i adaptacje innowacji zastosowanych gdzie indziej, modernizację tradycyjnych form technologii lub znajdowanie nowych rozwiązań dla stałych problemów wsi, których inne środki interwencyjne polityki nie były w stanie rozwiązać w sposób zadowalający i trwałe. Innowacyjne może być nietypowe, niestandardowe wykorzystanie lub promocja zasobów przyrodniczych, kulturowych, dziedzictwa kulinarnego, tradycji rzemieślniczych, lokalnych opowieści i legend, wydarzeń historycznych, wybitnych postaci związanych z obszarem PPJ. Innowacyjność może mieć charakter terytorialny, a więc operacja może być innowacyjna w skali sołectwa, gminy czy obszaru PPJ. Innowacyjność powinna dotyczyć ochrony środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym również zwalczaniu ubóstwa i wyłączenia społecznego.</p>	<p>Tak – operacja wykazuje innowacyjny charakter na obszarze LGD PPJ (obligatoryjne uzasadnienie dlaczego zdaniem wnioskodawcy operacja ma charakter innowacyjny na obszarze LGD PPJ)</p>	5
		<p>Tak – operacja wykazuje innowacyjny charakter na obszarze gminy, w której będzie zlokalizowana (obligatoryjne uzasadnienie dlaczego zdaniem wnioskodawcy operacja ma charakter innowacyjny na terenie gminy, w której będzie zlokalizowana)</p>	2
		<p>Tak – operacja wykazuje innowacyjny charakter na obszarze sołectwa, w którym będzie zlokalizowana (obligatoryjne uzasadnienie dlaczego zdaniem wnioskodawcy operacja ma charakter innowacyjny na terenie sołectwa, w którym będzie zlokalizowana)</p>	1
		<p>Nie – operacja nie zawiera elementów innowacyjnych</p>	0

KRYTERIA OCENY; PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI

4.	Ochrona środowiska lub klimatu (obligatoryjne pisemne uzasadnienie wpływu wnioskowanej operacji, lub jego braku, na środowisko i klimat)	4.1. Operacja nie wpływa negatywnie na środowisko naturalne w tym obszary Natura 2000 (poprzez np. nadmierny hałas, emisje szkodliwych gazów do atmosfery, nielegalne odprowadzanie ścieków, nie zakłóca cennych siedlisk, nie powoduje trwałych, niekorzystnych zmian w środowisku)	2 pkt
		4.2. Sprzyja oszczędzaniu energii (itp. energooszczędne technologie, urządzenia, materiały)	1 pkt
		4.3. Sprzyja zmniejszaniu niskiej emisji (stosowanie ogniw fotowoltaicznych, pomp ciepła, pieców ekologicznych, wprowadzenie ekologicznego ogrzewania itp.)	1 pkt
		4.4. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, wiatru, woda, biomasa, energia geotermalna, inne źródła- np. energooszczędne budynki, urządzenia, technologie)	2 pkt
		4.5. Wykorzystanie materiałów naturalnych (np. drewno, kamień, opakowania biodegradowalne, wykorzystanie materiałów z recyklingu)	1 pkt
		4.6. Edukacja ekologiczna (np. oznakowanie/ etykiety, przekazywanie treści ekologicznych pracownikom, klientom, reklama/promocja)	1 pkt
		Dodatkowe punkty otrzymuje operacja, gdy uzyska punkty za 2 kryteria spośród kryteriów: 4.1;4.2;4.3;4.4;4.5;4.6	3 pkt
		Dodatkowe punkty otrzymuje operacja, gdy uzyska punkty za więcej niż 2 kryteria spośród kryteriów: 4.1;4.2;4.3;4.4;4.5;4.6	4 pkt
		Żadne z wyżej wymienionych kryteriów	0 pkt

KRYTERIA OCENY; **PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI**

5.	<p>Wykorzystanie zasobów lokalnych:</p> <p>Należy przez to rozumieć</p> <p>(a) wykorzystanie zasobów ludzkich, np. grupy określone jako defaworyzowane ze względu na rynek pracy: są to bezrobotni, osoby 50+ pozostające bez zatrudnienia, matki chcące powrócić na rynek pracy, młodzież, która kończy edukację i poszukuje pracy, osoby niepełnosprawne, osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, ale brakuje im środków finansowych oraz informacji o dotacjach i innych źródłach finansowania działalności gospodarczej, wiedzy o sposobie założenia i prowadzenia działalności gospodarczej;rolnicy</p> <p>(b) wykorzystanie dziedzictwa lokalnego: historycznego, kulturowego, tradycji rzemieślniczych, walorów przyrodniczych;</p> <p>(c) wykorzystanie zasobów naturalnych:</p> <p>np. surowców typu: kamień, woda, w tym termalna, piaski, drewno; walory turystyczne – Jura; warunków klimatyczne (wiatr), etc.</p> <p>(obligatoryjne wskazanie, jakie zasoby lokalne zostaną wykorzystane w realizacji wnioskowanej operacji)</p>	Wykorzystanie 1 lokalnego zasobu	1 pkt
		Wykorzystanie 2 lokalnych zasobów	2 pkt
		Wykorzystanie 3 lokalnych zasobów i więcej	3 pkt

KRYTERIA OCENY; **PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI**

6.	Założenie działalności gospodarczej, której podstawą będzie wykorzystanie lokalnych produktów rolnych wytwarzanych na obszarze PPJ	Tak	5 pkt
		Nie	0 pkt
7.	Zintegrowanie i współpraca podmiotów z różnych sektorów (społecznego, publicznego, gospodarczego). (obligatoryjne wskazanie na czym polega zintegrowanie i pomiędzy którymi sektorami występuje współpraca)	Tak – operacja zapewnia zintegrowanie i współpracę minimum dwu podmiotów uczestniczących w jej realizacji	2 pkt
		Nie – operacja nie zapewnia zintegrowania i współpracy sektorów	0 pkt

KRYTERIA OCENY; **PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI**

8.	Elementy promujące LGD	Zobowiązanie do zamieszczenia logo PPJ, strony www.jura-ppj.pl w materiałach informacyjno-promocyjnych, na urządzeniach i przedmiotach nabytych w ramach realizowanego projektu	1 pkt
		Zobowiązanie do zamieszczenia linku do strony www.jura-ppj.pl na stronie internetowej beneficjenta (jeśli stronę prowadzi lub założy)	1 pkt
		Zobowiązanie do zamieszczanie logo PPJ oraz strony www.jura-ppj.pl na tablicy informacyjnej (jeśli wymagana)	1 pkt
		Brak elementów promujących LGD PPJ	0 pkt
	Razem liczba możliwych do uzyskania punktów		60 pkt
	Minimum niezbędne do akceptacji wniosku		30 pkt
	Razem liczba punktów uzyskanych w ocenie wniosku		

Kryteria oceny- Rozszerzanie działalności gospodarczej

KRYTERIA OCENY- ROZSZERZANIE DZIAŁALNOŚCI

Rodzaj operacji i nazwa kryterium	Opis kryterium	Waga punktowa	
ROZWÓJ DZIAŁALNOŚCI			
1	Wnioskodawca jest z grupy osób defaworyzowanych	Tak	5 pkt
	Grupa defaworyzowana: przedsiębiorcy z obszaru działania PPJ z uwagi na przyczynę defaworyzacji : brak środków zewnętrznych na rozwój firmy, brak informacji o środkach zewnętrznych;	Nie	0 pkt
2	Utworzenie miejsc pracy;	1 miejsce pracy	4 pkt
	w wyniku realizacji operacji utworzone zostaną miejsca pracy, w tym dla osób z grup defaworyzowanych ze względu na brak pracy:	1 miejsce pracy (zatrudnienie jednej osoby z grupy defaworyzowanej)	6 pkt
	bezrobotni, osoby 50+ pozostające bez zatrudnienia, matki chcące powrócić na rynek pracy, młodzież, która kończy edukację i poszukuje pracy, osoby niepełnosprawne, osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego	2 miejsca pracy	8 pkt
		2 miejsca pracy (w tym co najmniej 1 dla osoby z grupy defaworyzowanej)	10 pkt
		3 i więcej miejsc pracy	12 pkt
		3 i więcej miejsc pracy (w tym co najmniej 1 dla osób z grup defaworyzowanych)	15 pkt

KRYTERIA OCENY- ROZSZERZANIE DZIAŁALNOŚCI

3.	<p>Innowacyjny charakter projektu</p> <p>Zgodnie z definicją innowacyjności - minimalnym wymogiem zaistnienia innowacji jest, aby produkt, proces, metoda marketingowa lub metoda organizacyjna były nowe lub znacząco udoskonalone dla firmy. Może oznaczać wprowadzenie nowego produktu, procesu, nowej organizacji lub nowego rynku. Może oznaczać transfer i adaptacje innowacji zastosowanych gdzie indziej, modernizację tradycyjnych form technologii lub znajdowanie nowych rozwiązań dla stałych problemów wsi, których inne środki interwencyjne polityki nie były w stanie rozwiązać w sposób zadowalający i trwały. Innowacyjne może być nietypowe, niestandardowe wykorzystanie lub promocja zasobów przyrodniczych, kulturowych, dziedzictwa kulinarnego, tradycji rzemieślniczych, lokalnych opowieści i legend, wydarzeń historycznych, wybitnych postaci związanych z obszarem PPJ. Innowacyjność może mieć charakter terytorialny, a więc operacja może być innowacyjna w skali sołectwa, gminy czy obszaru PPJ. Innowacyjność powinna dotyczyć ochrony środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym również zwalczaniu ubóstwa i wyłączenia społecznego.</p>	<p>Tak – operacja wykazuje innowacyjny charakter na obszarze LGD PPJ (obligatoryjne uzasadnienie dlaczego zdaniem wnioskodawcy operacja ma charakter innowacyjny na obszarze LGD PPJ)</p>	5 pkt
		<p>Tak – operacja wykazuje innowacyjny charakter na obszarze gminy, w której będzie zlokalizowana (obligatoryjne uzasadnienie dlaczego zdaniem wnioskodawcy operacja ma charakter innowacyjny na terenie gminy, w której będzie zlokalizowana)</p>	2 pkt
		<p>Tak – operacja wykazuje innowacyjny charakter na obszarze sołectwa, w którym będzie zlokalizowana (obligatoryjne uzasadnienie dlaczego zdaniem wnioskodawcy operacja ma charakter innowacyjny na terenie sołectwa, w którym będzie zlokalizowana)</p>	1 pkt
		<p>Nie – operacja nie zawiera elementów innowacyjnych</p>	0 pkt

KRYTERIA OCENY- ROZSZERZANIE DZIAŁALNOŚCI

4.	Ochrona środowiska lub klimatu (obligatoryjne pisemne uzasadnienie wpływu wnioskowanej operacji, lub jego braku, na środowisko i klimat)	4.1. Operacja nie wpływa negatywnie na środowisko naturalne w tym obszary Natura 2000 (poprzez np. nadmierny hałas, emisje szkodliwych gazów do atmosfery, nielegalne odprowadzanie ścieków, nie zakłóca cennych siedlisk, nie powoduje trwałych, niekorzystnych zmian w środowisku)	2 pkt
		4.2. Sprzyja oszczędzaniu energii (itp. energooszczędne technologie, urządzenia, materiały)	1 pkt
		4.3. Sprzyja zmniejszaniu niskiej emisji (stosowanie ogniw fotowoltaicznych, pomp ciepła, pieców ekologicznych, wprowadzenie ekologicznego ogrzewania itp.)	1 pkt
		4.4. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, wiatru, woda, biomasa, energia geotermalna, inne źródła- np. energooszczędne budynki, urządzenia, technologie)	2 pkt
		4.5. Wykorzystanie materiałów naturalnych (np. drewno, kamień, opakowania biodegradowalne, wykorzystanie materiałów z recyklingu)	1 pkt
		4.6. Edukacja ekologiczna (np. oznakowanie/ etykiety, przekazywanie treści ekologicznych pracownikom, klientom, reklama/promocja)	1 pkt
		Dodatkowe punkty otrzymuje operacja, gdy uzyska punkty za 2 kryteria spośród kryteriów: 4.1;4.2;4.3;4.4;4.5;4.6	3 pkt
		Dodatkowe punkty otrzymuje operacja, gdy uzyska punkty za więcej niż 2 kryteria spośród kryteriów: 4.1;4.2;4.3;4.4;4.5;4.6	4 pkt
		Żadne z wyżej wymienionych	0 pkt

KRYTERIA OCENY- ROZSZERZANIE DZIAŁALNOŚCI

5.	<p>Wykorzystanie zasobów lokalnych: Należy przez to rozumieć</p> <p>(a) wykorzystanie zasobów ludzkich, np. grupy określone jako defaworyzowane ze względu na rynek pracy: są to bezrobotni, osoby 50+ pozostające bez zatrudnienia, matki chcące powrócić na rynek pracy, młodzież, która kończy edukację i poszukuje pracy, osoby niepełnosprawne, osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego, osoby, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, ale brakuje im środków finansowych oraz informacji o dotacjach i innych źródłach finansowania działalności gospodarczej, wiedzy o sposobie założenia i prowadzenia działalności gospodarczej;</p> <p>(b) wykorzystanie dziedzictwa lokalnego: historycznego, kulturowego, tradycji rzemieślniczych, walorów przyrodniczych;</p> <p>(c) wykorzystanie zasobów naturalnych: np. surowców typu: kamień, woda, w tym termalna, piaski, drewno; walory turystyczne –Jura; warunków klimatyczne (wiatr), etc.</p> <p>(obligatoryjne wskazanie, jakie zasoby lokalne zostaną wykorzystane w realizacji wnioskowanej operacji)</p>	Wykorzystanie 1 lokalnego zasobu	1 pkt
		Wykorzystanie 2 lokalnych zasobów	2 pkt
		Wykorzystanie 3 lokalnych zasobów i więcej	3 pkt
		Brak wykorzystania zasobów lokalnych	0 pkt

KRYTERIA OCENY- ROZSZERZANIE DZIAŁALNOŚCI

6.	Zintegrowanie i współpraca podmiotów z różnych sektorów (społecznego, publicznego, gospodarczego). (Obligatoryjne wskazanie na czym polega zintegrowanie i pomiędzy którymi sektorami występuje współpraca)	Tak – operacja zapewnia zintegrowanie i współpracę minimum dwu podmiotów uczestniczących w jej realizacji	2 pkt
		Nie – operacja nie zapewnia zintegrowania i współpracy sektorów	0 pkt
7.	Wkład własny wnioskodawcy	Wkład własny równy minimalnemu	0 pkt
		do 10% włącznie powyżej wkładu minimalnego	10 pkt
		Więcej niż 10 % powyżej wkładu minimalnego	15 pkt

KRYTERIA OCENY- ROZSZERZANIE DZIAŁALNOŚCI

8.	Elementy promujące LGD	Zobowiązanie do zamieszczenia logo PPJ, strony www.jura-ppj.pl w materiałach informująco-promocyjnych, na urządzeniach i przedmiotach nabytych w ramach realizowanego projektu	1 pkt
		Zobowiązanie do zamieszczenia linku do strony www.jura-ppj.pl na stronie internetowej beneficjenta (jeśli stronę prowadzi lub założy)	1 pkt
		Zobowiązanie do zamieszczanie logo PPJ oraz strony www.jura-ppj.pl na tablicy informacyjnej(jeśli wymagana)	1 pkt
		Brak elementów promujących LGD PPJ	0 pkt
	Razem maksymalna liczba możliwych do uzyskania punktów		60 pkt
	Minimum niezbędne do akceptacji wniosku		30 pkt
	Razem liczba punktów uzyskanych w ocenie wniosku		

Kryteria oceny- operacje konkursowe, własne i grantowe

KRYTERIA OCENY- OPERACJE KONKURSOWE, WŁASNE I GRANTOWE

Rodzaj operacji i nazwa kryterium		Opis kryterium	Waga punktowa
1.	Wkład własny wnioskodawcy	Wkład własny równy minimalnemu	0 pkt
		do 10% włącznie powyżej wkładu minimalnego	5 pkt
		Więcej niż 10 % powyżej wkładu minimalnego	10 pkt

KRYTERIA OCENY- OPERACJE KONKURSOWE, WŁASNE I GRANTOWE

2	<p>Innowacyjny charakter operacji/grantu;</p> <p>Zgodnie z definicją innowacyjności - minimalnym wymogiem zaistnienia innowacji jest, aby produkt, proces, metoda marketingowa lub metoda organizacyjna były nowe lub znacząco udoskonalone dla firmy. Może oznaczać wprowadzenie nowego produktu, procesu, nowej organizacji lub nowego rynku. Może oznaczać transfer i adaptację innowacji zastosowanych gdzie indziej, modernizację tradycyjnych form technologii lub znajdowanie nowych rozwiązań dla stałych problemów wsi, których inne środki interwencyjne polityki nie były w stanie rozwiązać w sposób zadowalający i trwałe. Innowacyjne może być nietypowe, niestandardowe wykorzystanie lub promocja zasobów przyrodniczych, kulturowych, dziedzictwa kulinarnego, tradycji rzemieślniczych, lokalnych opowieści i legend, wydarzeń historycznych, wybitnych postaci związanych z obszarem PPJ. Innowacyjność może mieć charakter terytorialny, a więc operacja może być innowacyjna w skali sołectwa, gminy czy obszaru PPJ. Innowacyjność powinna dotyczyć ochrony środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym również zwalczaniu ubóstwa i wyłączenia społecznego</p>	<p>Tak – granty, operacja konkursowa albo własna, wykazuje innowacyjny charakter na obszarze LGD PPJ (obligatoryjne uzasadnienie dlaczego zdaniem wnioskodawcy operacja ma charakter innowacyjny na obszarze LGD PPJ)</p>	5 pkt
		<p>Tak – granty, operacja konkursowa albo własna, wykazuje innowacyjny charakter na obszarze gminy, w której będzie zlokalizowana (obligatoryjne uzasadnienie dlaczego zdaniem wnioskodawcy operacja ma charakter innowacyjny na terenie gminy, w której będzie zlokalizowana)</p>	2 pkt
		<p>Tak – granty, operacja konkursowa albo własna wykazuje innowacyjny charakter na obszarze sołectwa, w którym będzie zlokalizowana (obligatoryjne uzasadnienie dlaczego zdaniem wnioskodawcy operacja ma charakter innowacyjny na terenie sołectwa, w którym będzie zlokalizowana)</p>	1 pkt
		<p>Nie – granty, operacja konkursowa albo własna nie zawiera elementów innowacyjnych</p>	0 pkt

KRYTERIA OCENY- OPERACJE KONKURSOWE, WŁASNE I GRANTOWE

3.	<p>Granty, operacja konkursowa lub własna jest skierowana do grupy defaworyzowanej:</p> <p>1) organizacje pozarządowe, nieaktywne, borykające się z brakiem środków finansowych, a także brakiem wsparcia merytorycznego w zakresie prowadzonej działalności</p> <p>2) dzieci i młodzież, seniorzy, osoby wieku produkcyjnym (głównie 20-50 lat), bezrobotni, grupy formalne i nieformalne - ze względu na małą aktywność społeczną, niski poziom integracji i współpracy</p> <p>3) Osoby 50+ bez kompetencji komputerowych, samotność, brak aktywności społecznej, fizycznej, osoby wymagające opieki całodziennej</p>	Tak – granty, operacja konkursowa lub własna jest skierowana do jednej z wymienionych grup defaworyzowanych	3 pkt
		Tak - granty, operacja konkursowa lub własna jest skierowany do dwu z wymienionych grup defaworyzowanych	6 pkt
		Tak- granty, operacja konkursowa lub własna jest skierowany do więcej niż dwu z wymienionych grup defaworyzowanych	10 pkt
		Nie	0 pkt

KRYTERIA OCENY- OPERACJE KONKURSOWE, WŁASNE I GRANTOWE

4.	<p>Wykorzystanie zasobów lokalnych: Należy przez to rozumieć:</p> <p>a) wykorzystanie zasobów ludzkich, np. grupy określone jako defaworyzowane określone w pkt. 3</p> <p>b) wykorzystanie dziedzictwa lokalnego: historycznego, kulturowego, tradycji rzemieślniczych, walorów przyrodniczych;</p> <p>c) wykorzystanie zasobów naturalnych: np. surowców typu: kamień, woda, w tym termalna, piaski, drewno; walory turystyczne – Jura; warunków klimatyczne (wiatr), etc.</p> <p>Uwaga: obligatoryjne należy wskazać, jakie zasoby lokalne zostaną wykorzystane w realizacji wnioskowanego grantu</p>	Wykorzystanie 1 lokalnego zasobu	1 pkt
		Wykorzystanie 2 lokalnych zasobów	3 pkt
		Wykorzystanie 3 lokalnych zasobów i więcej	7 pkt
		Nie	0 pkt

KRYTERIA OCENY- OPERACJE KONKURSOWE, WŁASNE I GRANTOWE

5.	Ochrona środowiska lub klimatu (obligatoryjne pisemne uzasadnienie wpływu wnioskowanej operacji, lub jego braku, na środowisko i klimat)	5.1. Granty, operacja konkursowa lub własna nie wpływa negatywnie na środowisko naturalne w tym obszary Natura 2000 (poprzez np. nadmierny hałas, emisje szkodliwych gazów do atmosfery, nielegalne odprowadzanie ścieków, nie zakłóca cennych siedlisk, nie powoduje trwałych, niekorzystnych zmian w środowisku)	2 pkt
		5.2. Granty, operacja konkursowa lub własna sprzyja oszczędzaniu energii (itp. energooszczędne technologie, urządzenia, materiały)	1 pkt
		5.3. Granty, operacja konkursowa lub własna sprzyja zmniejszaniu niskiej emisji (stosowanie ogniw fotowoltaicznych, pomp ciepła, pieców ekologicznych, wprowadzenie ekologicznego ogrzewania itp.)	1 pkt
		5.4. Granty, operacja konkursowa lub własna wykorzystuje odnawialne źródła energii (energia słoneczna, wiatru, woda, biomasa, energia geotermalna, inne źródła- np. energooszczędne budynki, urządzenia, technologie)	2 pkt
		5.5. Granty, operacja konkursowa lub własna wykorzystuje materiały naturalne (np. drewno, kamień, opakowania biodegradowalne, wykorzystanie materiałów z recyklingu)	1 pkt
		5.6. Granty, operacja konkursowa lub własna prowadzi lub uzupełnia edukację ekologiczną (np. oznakowanie/ etykiety, przekazywanie treści ekologicznych pracownikom, klientom, reklama/promocja)	1 pkt
		Dodatkowe punkty otrzymuje grant, operacja konkursowa lub własna, gdy uzyska punkty za 2 kryteria spośród kryteriów: 5.1; 5.2; 5.3; 5.4; 5.5; 5.6	3 pkt
		Dodatkowe punkty otrzymuje grant, operacja konkursowa lub własna, gdy uzyska punkty za więcej niż 2 kryteria spośród kryteriów: 5.1; 5.2 ;5.3 ;5.4; 5.5; 5.6	4 pkt
Żadne z wyżej wymienionych kryteriów	0 pkt		

KRYTERIA OCENY- OPERACJE KONKURSOWE, WŁASNE I GRANTOWE

6	Zintegrowanie i współpraca podmiotów z różnych sektorów (społecznego, publicznego, gospodarczego). (Obligatoryjne wskazanie na czym polega zintegrowanie i pomiędzy którymi sektorami występuje współpraca)	Tak – projekt zapewnia zintegrowanie i współpracę minimum dwu podmiotów uczestniczących w jej realizacji	3 pkt
		Nie – projekt nie zapewnia zintegrowania i współpracy sektorów	0 pkt
7	Elementy promujące LGD	Zobowiązanie do zamieszczenia logo PPJ, strony www.jura-ppj.pl w materiałach informująco- promocyjnych, na urządzeniach i przedmiotach nabytych w ramach realizowanego projektu	1 pkt
		Zobowiązanie do zamieszczenie linku do strony www.jura-ppj.pl na stronie internetowej beneficjenta (jeśli stronę prowadzi lub założy)	1 pkt
		Zobowiązanie do zamieszczanie logo PPJ oraz strony www.jura-ppj.pl na tablicy informacyjnej (jeśli wymagana)	1 pkt
		Brak elementów promujących LGD PPJ	0 pkt
Razem liczba możliwych do uzyskania punktów			50 pkt
Minimum niezbędne do akceptacji wniosku			25 pkt
Razem liczba punktów uzyskanych w ocenie wniosku			

PROCEDURA WYBORU

1. Ogłoszenie o naborze wniosków przez LGD (najpóźniej 14 dni przed terminem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków).

2. Nabór wniosków (tematyczny np. na rozpoczęcie działalności) trwa od 14 do 30 dni.

3. W terminie 45 dni od dnia zakończenia naboru, Rada Stowarzyszenia PPJ dokonuje oceny zgodności operacji z LSR, wybiera operacje oraz ustala kwotę wsparcia.

Rada dokonuje wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD.

I) spośród operacji, które:

a) są zgodne z LSR

b) zostały złożone w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków

c) są zgodne z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia

II) na podstawie kryteriów wyboru określonych w LSR

.

PROCEDURA WYBORU

4. Pomoc na operację realizowaną przez podmiot inny niż LGD przysługuje wg kolejności ustalonej na podstawie liczby punktów w ramach oceny prowadzonej z zastosowaniem kryteriów wyboru operacji określonych w LSR i wskazanych w ogłoszeniu o naborze wniosków.

5. LGD PPJ w terminie 7 dni od dnia dokonania wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD przekazuje Zarządowi Województwa Śląskiego wnioski o udzielenie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) dotyczące, **wybranych operacji** wraz z dokumentami potwierdzającymi dokonanie wyboru operacji.

6. W razie stwierdzenia, że wniosek o udzielenie wsparcia, zawiera braki lub oczywiste omyłki, zarząd województwa wzywa podmiot ubiegający się o wsparcie do usunięcia tych braków lub poprawienia oczywistych omyłek w terminie **7 dni**, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia.

(Usunięcie braków we wniosku o udzielenie wsparcia lub poprawienie oczywistych omyłek nie może prowadzić do jego istotnej modyfikacji)

PROCEDURA WYBORU

7. W terminie 2 miesięcy od dnia przekazania wniosku o przyznanie pomocy zarządowi województwa przez LGD PPJ, zarząd województwa:

- 1) wzywa podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy do zawarcia umowy- w przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku o przyznanie pomocy
- 2) informuje podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy o odmowie przyznania pomocy- o odmowie przyznania pomocy- w przypadku gdy nie są spełnione warunki

HARMONOGRAM KONKURSÓW

**Poddziałanie:
„Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju
lokalnego kierowanego przez społeczność”**

rok naboru	półrocze	fundusz/zakres tematyczny/planowana alokacja			
		EFRROW	EF S ²	E F R R ²	EFMR ²
2016	I	X	X	X	X
	II	1) Zakładanie działalności gospodarczej/ 1 020 000,00 zł; 2) Rozwój działalności gospodarczej/ 810 000,00 zł; 3) Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej lub społecznej/ 215 000,00 zł; 4) Kulturywowanie i promowanie dziedzictwa Lokalnego/ 460 000,00 zł 5) Przedsięwzięcia promujące obszar LGD/ 180 000,00 zł 6) Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i Kulturalna/ 2 227 000,00 zł	X	X	X

HARMONOGRAM KONKURSÓW

2017	I	1) Przedsięwzięcia promujące obszar LGD/ 60 000,00 zł 2) Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i Kulturalna/ 160 000,00 zł 3) Aktywizacja wykluczonych cyfrowo- operacja własna/ 50 000 zł	X	X	X
	II	1)Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i Kulturalna/ 125 000,00 zł 2) Rozwój rynków zbytu/ 150 000,00 zł;	X	X	X

HARMONOGRAM KONKURSÓW

2018	I	1) Rozwój działalności gospodarczej/ 810 000,00 zł	X	X	X
	II	1) Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej lub społecznej- projekt grantowy/ 225 000,00 zł 2) Aktywizacja wykluczonych cyfrowo- operacja własna/ 43 000,00 zł 3) Zakładanie działalności gospodarczej/ 1 245 000,00 zł 4) Rozwój działalności gospodarczej/ 270 000,00 zł 5) Przedsięwzięcia promujące obszar LGD/ 50 000,00 zł	X	X	X

HARMONOGRAM KONKURSÓW

2019	I	X	X	X	X
	II	1) Tworzenie lub wspieranie grup integracji obywatelskiej lub społecznej- operacja własna/ 50 000,00 zł	X	X	X
2020	I	1) Kultywowanie i promowanie dziedzictwa lokalnego - projekt grantowy/ 180 000,00 zł 2) Edukacja ekologiczna- operacja własna/ 50 000,00 zł	X	X	X
	II	x	X	X	X
2021	I	1) Przedsięwzięcia promujące dbałość o środowisko naturalne- operacja własna/ 50 000,00 zł	X	X	X
	II	1) Zakładanie działalności gospodarczej/120 000 zł	X	X	X

BENEFICJENT CZYLI KTO?

Art. 3 Rozporządzenia MRiRW z dn. 24 września 2015r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW 2014-2020

Beneficjent- art. 3 w.w. rozporządzenia

§ 3.1. O pomoc może ubiegać się podmiot będący:

1) **osobą fizyczną**, jeżeli:

a) **jest obywatelem państwa członkowskiego UE**

b) **jest pełnoletnia**

c) **ma miejsce zamieszkania na obszarze wiejskim objętym**

LSR- w przypadku gdy osoba fizyczna nie wykonuje działalności gospodarczej

d) **w przypadku gdy osoba fizyczna wykonuje działalność gospodarczą** -miejsce oznaczone adresem, pod którym wykonuje działalność gospodarczą, wpisanych do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR-, albo

BENEFICJENT CZYLI KTO?

2) **osoba prawna**, z wyłączeniem województwa, jeżeli **siedziba tej osoby lub jej oddziału** znajduje się na obszarze wiejskim objętym LSR, albo

3) **jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej**, której ustawa przyznaje **zdolność prawną**, jeżeli **siedziba tej jednostki lub jej oddziału** znajduje się na **obszarze wiejskim objętym LSR**, z tym, że spółka kapitałowa w organizacji może ubiegać się wyłącznie o pomoc na operację w zakresie określonym w §2 ust.1 pkt 2 lit. a (**podejmowanie działalności gospodarczej- uwaga będzie zmiana w projekcie rozporządzenia,)**

2. W przypadku gdy operacja będzie realizowana w ramach wykonywania działalności gospodarczej w formie **spółki cywilnej** warunki określone w ust.1 (pełnoletność, obywatelstwo UE, etc.) powinny być spełnione **przez wszystkich wspólników** spółki.

BENEFICJENT CZYLI KTO?

3. W przypadku gdy podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy **wykonuje działalność gospodarczą, pomoc jest przyznawana, jeżeli podmiot ten prowadzi mikroprzedsiębiorstwo albo małe przedsiębiorstwo.**

Rozp. Komisji UE nr 651/2014 z dn. 17 czerwca 2014r., uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu z dn. 14 czerwca 2014r.

Mikroprzedsiębiorca- przedsiębiorstwo, które zatrudnia mniej niż 10 pracowników i którego roczny obrót lub roczna suma bilansowa nie przekracza 2 mln. EUR.

Mały przedsiębiorca- przedsiębiorstwo, które zatrudnia mniej niż 50 pracowników i którego roczny obrót lub roczna suma bilansowa nie przekracza 10 mln Euro.

4. O pomoc może się również ubiegać **gmina**, jeżeli jej obszar jest obszarem wiejskim objętym LSR, w ramach której zamierza realizować operacje.

ZAKRES TEMATYCZNY PROJEKTÓW

§ 2. 1. Rozporządzenia MRIRW z 24 września 2015r. „Wsparcie na wdrażanie operacji...” **Pomoc jest przyznawana na operacje w zakresie:**

- 1) **wzmocnienia kapitału społecznego**, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych;
- 2) **rozwoju przedsiębiorczości** na obszarze wiejskim objętym strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność przez:
 - a) **podejmowanie działalności gospodarczej**,
 - b) **tworzenie lub rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych będących przedsiębiorstwami spożywczymi *** w których jest wykonywana działalność w zakresie produkcji, przetwarzania lub dystrybucji żywności pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego lub wprowadzania tej żywności na rynek, przy czym podstawą działalności wykonywanej w tym inkubatorze jest przetwarzanie żywności,
 - c) **rozwijanie działalności gospodarczej**,
 - d) **podnoszenie kompetencji osób** realizujących operacje w zakresie określonym w lit. a–c;

*przedsiębiorstwo spożywcze" oznacza przedsiębiorstwo publiczne lub prywatne, typu non-profit lub nie, prowadzące jakąkolwiek działalność związaną z jakimkolwiek etapem produkcji, przetwarzania i dystrybucji żywności; (art. 3 pkt.2. Rozporządzenia 178/2002 PE

ZAKRES TEMATYCZNY PROJEKTÓW

3) wspierania współpracy między podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą na obszarze wiejskim objętym LSR:

a) w ramach krótkich łańcuchów dostaw*

b) w zakresie świadczenia usług turystycznych, lub

c) w zakresie rozwijania rynków zbytu produktów lub usług lokalnych;

4) rozwoju rynków zbytu produktów i usług lokalnych, z wyłączeniem operacji polegających na budowie lub modernizacji targowisk

5) zachowania dziedzictwa lokalnego; (jeżeli operacja służy zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej)

6) budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej; (jeżeli operacja służy zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej)

* „krótki łańcuch dostaw” oznacza łańcuch dostaw, który obejmuje ograniczoną liczbę podmiotów gospodarczych zaangażowanych we współpracę, przynoszący lokalny rozwój gospodarczy oraz charakteryzujący się ścisłymi związkami geograficznymi i społecznymi między producentami, podmiotami zajmującymi się przetwórstwem a konsumentami art. 2 ust. 1 akapit drugi lit. m rozporządzenia PE i Rady nr 1305/2013 z dn. 17 grudnia 2013r.

ZAKRES TEMATYCZNY PROJEKTÓW

7) budowy lub przebudowy publicznych dróg gminnych lub powiatowych, które:

a) umożliwiają połączenie obiektów użyteczności publicznej, w których są świadczone usługi społeczne, zdrowotne, opiekuńczo-wychowawcze lub edukacyjne dla ludności lokalnej, z siecią dróg publicznych albo

b) skracają dystans lub czas dojazdu do tych obiektów;

8) **promowania obszaru objętego LSR**, w tym produktów lub usług lokalnych (pomoc jest przyznawana jeśli operacja służy **wspólnej promocji produktów lub usług lokalnych**; nie dotyczy organizacji wydarzeń cyklicznych, z wyjątkiem wydarzenia inicjującego cykl wydarzeń lub wydarzenia specyficznego dla danej LSR, wskazanych i uzasadnionych w LSR, przy czym przez **wydarzenie cykliczne** rozumie się **wydarzenie organizowane więcej niż jeden raz oraz poświęcone przynajmniej w części tej samej tematyce**.

Pomoc określona w wyżej określonym zakresie ma charakter **pomocy de minimis**.

WARUNKI PRYZNANIA POMOCY

§ 4.1. Pomoc jest przyznawana podmiotowi spełniającemu warunki określone w § 3 (**czyli kto może być beneficjentem**) **i któremu został nadany numer identyfikacyjny**; jeżeli:

- 1) koszty kwalifikowalne operacji nie są współfinansowane z innych środków publicznych (nie stosuje się do przyznawania pomocy na operację realizowaną przez jednostkę sektora finansów publicznych lub organizację pożytku publicznego będącą organizacją pozarządową w zakresie w jakim to jest sprzeczne z art.59 ust.8 rozp. 1305/2013- tj. „wydatki współfinansowane przez EFRROW nie są współfinansowane w drodze wkładu własnego z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności lub jakiegokolwiek innego instrumentu finansowego)
- 2) operacja będzie realizowana nie więcej niż w 2 etapach, a wykonanie zakresu rzeczowego zgodnie z zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji, w tym poniesienie przez beneficjenta kosztów kwalifikowalnych operacji oraz złożenie wniosku o płatność końcową wypłaconą po zrealizowaniu całej operacji, nastąpi w terminie 2 lat od dnia zawarcia umowy, lecz nie później niż do dnia 31 grudnia 2022r.

WARUNKI PRYZYKNANIA POMOCY

3) Operacja, które obejmuje koszty inwestycyjne, zakłada realizację inwestycji na obszarze wiejskim objętym LSR, chyba że operacja dotyczy inwestycji polegającej na budowie albo przebudowie liniowego obiektu budowlanego, którego odcinek będzie zlokalizowany poza tym obszarem

4) Inwestycje w ramach operacji będą realizowane na nieruchomości będącej własnością lub współwłasnością podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy lub podmiot ten posiada udokumentowane prawo do dysponowania nieruchomością na cele określone we wniosku o przyznanie pomocy co najmniej przez okres realizacji operacji oraz podlegania zobowiązaniu do zapewnienia **trwałości operacji**

WARUNKI PRYZNANIA POMOCY

- **Trwałość operacji-** w przypadku operacji obejmującej inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne- 5 lat, w przypadku beneficjenta prowadzącego mikroprzedsiębiorstwo albo małe przedsiębiorstwo – 3 lata od dnia wypłaty płatności końcowej
- 5) operacja jest uzasadniona ekonomicznie i będzie realizowana zgodnie z biznesplanem (nie dotyczy operacji w zakresie wzmocnienie kapitału społecznego..., zachowanie dziedzictwa lokalnego, budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej, budowa lub przebudowa dróg gminnych, promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych)

WARUNKI PRYZNANIA POMOCY

6) minimalna całkowita wartość operacji wynosi nie mniej niż 50 tys. zł.

7) Podmiot wykaże, że:

- a) Posiada doświadczenie w realizacji projektów o charakterze podobnym do operacji, którą zamierza realizować lub
- b) Posiada zasoby odpowiednie do przedmiotu operacji, którą zamierza realizować, lub
- c) Wykonuje działalność odpowiednią do przedmiotu operacji, którą zamierza realizować

UWAGA! PKT 7 NIE STOSUJE SIĘ DO ZAKRESU OPERACJI W PRZYPADKU PODEJMOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

POZIOMY DOFINANSOWANIA

- **PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ- 60 000 ZŁ, 100% dotacji (jedyna forma dotacji), pozostałe działania-refundacja środków.**
- W przypadku podmiotu wykonującego działalność gospodarczą na **ROZWIJANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ-** nie więcej niż 70 % kosztów kwalifikowalnych
- W przypadku jednostki sektora finansów publicznych- 63,63%
- W przypadku pozostałych podmiotów- 100%

POZIOMY DOFINANSOWANIA

- Pomoc jest przyznawana do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 wynosi 300 tys. złotych na jednego beneficjenta.
- W przypadku beneficjenta realizującego operację w zakresie tworzenie lub rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych będących przedsiębiorstwami spożywczymi- 500 tys. zł
- Wysokość pomocy przyznanej na jedną operację nie może przekroczyć:
- 500 tys. złotych – w przypadku operacji w zakresie tworzenie lub rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych będących przedsiębiorstwami spożywczymi-
- 300 tys. złotych – w przypadku operacji w zakresie innym niż tworzenie lub rozwój inkubatorów...
- Limit nie obowiązuje jednostek sektora finansów publicznych

WARUNKI PRYZNANIA POMOCY

- § 5. 1. Pomoc na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a- **PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODORCZEJ** jest przyznawana, jeżeli:
 - 1) podmiot ubiegający się o jej przyznanie:
 - a) **nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy i w pełnym zakresie, chyba że podejmuje działalność gospodarczą sklasyfikowaną** w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 oraz z 2009 r. Nr 59, poz. 489) **jako produkcja artykułów spożywczych lub produkcja napojów,**
 - b) **w okresie 2 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie tej pomocy nie wykonywał działalności gospodarczej,** do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, w szczególności nie był wpisany do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej albo w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym
- – **i nie została mu dotychczas przyznana pomoc na operację w tym zakresie;**

WARUNKI PRYZNANIA POMOCY

2) operacja zakłada:

a) utworzenie co najmniej jednego miejsca pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne i jest to uzasadnione zakresem realizacji operacji, a osoba, dla której zostanie utworzone to miejsce pracy, zostanie zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, (PROJEKTOWANE ZMIANY- zgłoszenie podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy do ubezpieczenia emerytalnego, ubezpieczeń rentowych, i ubezpieczenia wypadkowego na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywania tej działalności i podleganie tym ubezpieczeniom do dnia w którym upłynie 2 lata od płatności końcowej, w umowie przyznania pomocy- osiągnięcie co najmniej 30% zakładanego w biznes planie, ilościowego i wartościowego poziomu sprzedaży usług lub produktów, do dnia, w którym upłynie rok od płatności końcowej)

b) utrzymanie miejsca pracy, o którym mowa w lit. a, przez co najmniej **2 lata od dnia wypłaty płatności końcowej.**

WARUNKI PRYZYGNANIA POMOCY

2. Przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się w przypadku, gdy podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy jest osobą fizyczną, która podejmuje we własnym imieniu działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, z tym, że pomoc temu podmiotowi jest przyznawana, jeżeli operacja zakłada wykonywanie tej działalności co najmniej przez 2 lata od dnia wypłaty płatności końcowej.

3. W przypadku gdy o pomoc na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a ubiega się podmiot będący spółką kapitałową w organizacji pomoc jest przyznawana, jeżeli ten podmiot uzyska osobowość prawną do dnia zawarcia umowy. (UWAGA PROJEKTOWANE ZMIANY- SPÓŁKI KAPITAŁOWE W ORGANIZACJI NIE MOGĄ APLIKOWAĆ PO ŚRODKI NA PODEJMOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ)

WARUNKI PRYZNANIA POMOCY

§ 6. Pomoc na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. b (**tworzenie lub rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego**) jest przyznawana, jeżeli:

1) podmiotowi ubiegającemu się o jej przyznanie nie została dotychczas przyznana pomoc na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a (podejmowanie działalności) lub c (rozszerzanie działalności gospodarczej), której przedmiotem jest działalność gospodarcza sklasyfikowana w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) jako produkcja artykułów spożywczych lub produkcja napojów;
Dziennik Ustaw – 5 – Poz. 1570

2) operacja zakłada korzystanie z infrastruktury inkubatora przetwórstwa lokalnego przez podmioty inne niż ubiegający się o przyznanie pomocy.

WARUNKI PRYZNANIA POMOCY

§ 7. 1. Pomoc na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. c **(ROZSZERZANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ)** jest przyznawana, jeżeli:

1) podmiot ubiegający się o jej przyznanie wykonuje działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (mikro albo mały przedsiębiorca);

2) operacja zakłada:

a) **utworzenie co najmniej jednego miejsca pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne i jest to uzasadnione zakresem realizacji operacji, a osoba, dla której zostanie utworzone to miejsce pracy, zostanie zatrudniona na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę,**

b) utrzymanie miejsca pracy, o którym mowa w lit. a, przez co najmniej 3 lata od dnia wypłaty płatności końcowej;

WARUNKI PRYZNANIA POMOCY

3) podmiotowi ubiegającemu się o jej przyznanie **nie została dotychczas przyznana pomoc** na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a (**podejmowanie działalności**) **albo upłynęło co najmniej 2 lata od dnia przyznania temu podmiotowi pomocy na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a (podejmowanie działalności gospodarczej);**

4) podmiotowi ubiegającemu się o jej przyznanie **nie została dotychczas przyznana pomoc na operację w zakresie** określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. **b (inkubator) lub** w ramach poddziałania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 lit. b (**wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrotów nimi lub ich rozwój**) ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – **w przypadku ubiegania się o przyznanie tej pomocy przez podmiot, który wykonuje działalność gospodarczą sklasyfikowaną w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) jako produkcja artykułów spożywczych lub produkcja napojów.**

ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI

- Pomoc na operację w zakresie innym niż określony w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a (podejmowanie działalności gospodarczej) jest przyznawana w formie **refundacji** kosztów kwalifikowalnych, do których zalicza się koszty:
 - 1) ogólne (np/studia wykonalności, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego)
 - 2) zakupu robót budowlanych lub usług,
 - 3) zakupu lub rozwoju oprogramowania komputerowego oraz zakupu patentów, licencji lub wynagrodzeń za przeniesienie autorskich praw majątkowych lub znaków towarowych,
 - 4) najmu lub dzierżawy maszyn, wyposażenia lub nieruchomości,
 - 5) zakupu **nowych maszyn lub wyposażenia**, a w przypadku operacji w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 5 (zachowanie dziedzictwa lokalnego) – również używanych maszyn lub wyposażenia, stanowiących eksponaty,
-

ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI

6) zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób łącznie z kierowcą,

7) zakupu rzeczy innych niż wymienione w pkt 5 i 6, w tym materiałów,

8) wynagrodzenia i innych świadczeń, o których mowa w Kodeksie pracy, związanych z pracą pracowników beneficjenta, a także inne koszty ponoszone przez beneficjenta na podstawie odrębnych przepisów w związku z zatrudnieniem tych pracowników – w przypadku operacji w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. b (inkubator) i pkt 3 (współpraca)

9) podatku od towarów i usług (VAT), którego nie można odzyskać na mocy przepisów krajowych

- które są uzasadnione zakresem operacji, niezbędne do osiągnięcia jej celu oraz racjonalne.

ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI

- Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się także **wartość wkładu rzeczowego**, o którym mowa w art. 69 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013
- Wartość wkładu rzeczowego, o którym mowa w art. 69 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013, w formie **nieodpłatnej pracy** ustala się jako iloczyn liczby przepracowanych godzin oraz ilorazu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w drugim roku poprzedzającym rok, w którym złożono wniosek o przyznanie pomocy, i liczby 168 (np. $\frac{3783,46}{168} \times h$ (liczba przepracowanych godzin))
- Przy ustalaniu wysokości pomocy koszty ogólne są uwzględniane w wysokości nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji, a koszty zakupu środków transportu – w wysokości nieprzekraczającej 30% pozostałych kosztów kwalifikowalnych operacji, pomniejszonych o koszty ogólne.

ZASADY KWALIFIKOWALNOŚCI

○ Koszty kwalifikowalne podlegają refundacji w pełnej wysokości jeżeli zostały :

1) poniesione:

a) **od dnia, w którym została zawarta umowa**, a w przypadku kosztów ogólnych – od dnia 1 stycznia 2014 r.,

b) zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych, a gdy te przepisy nie mają zastosowania – w wyniku wyboru przez beneficjenta wykonawców poszczególnych zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji z zachowaniem konkurencyjnego trybu ich wyboru określonego w umowie,

c) w formie rozliczenia pieniężnego, a w przypadku transakcji, której wartość, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 1 tys. złotych – w formie rozliczenia bezgotówkowego

2) uwzględnione w oddzielnym systemie rachunkowości albo do ich identyfikacji wykorzystano odpowiedni kod rachunkowy, o których mowa w art. 66 ust. 1 lit. c ppkt i rozporządzenia nr 1305/2013.

ZAKRES TEMATYCZNY- CZEGO NIE MOŻNA?

§ 8. Pomoc na operację w zakresie określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a–c (podejmowanie i rozszerzanie działaln. gospod., tworzenie lub rozwój inkubatorów) nie przysługuje, jeżeli działalność gospodarcza będąca przedmiotem tej operacji jest sklasyfikowana w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) jako:

- 1) działalność usługowa wspomagająca rolnictwo i następująca po zbiorach;
- 2) górnictwo i wydobywanie;
- 3) działalność usługowa wspomagająca górnictwo i wydobywanie;
- 4) przetwarzanie i konserwowanie ryb, skorupiaków i mięczaków;
- 5) wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej;
- 6) produkcja chemikaliów oraz wyrobów chemicznych;
- 7) produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych;
- 8) produkcja metali;
- 9) produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep oraz motocykli;
- 10) transport lotniczy i kolejowy;
- 11) gospodarka magazynowa.

WYBRANE INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- DLA PRZEDSIĘBIORCÓW I TYCH, KTÓRZY BĘDĄ STAWIAĆ „PIERWSZE KROKI” W PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
- **Śląskie Centrum Przedsiębiorczości-** Instytucja Pośrednicząca II stopnia we wdrażaniu RPO WSL 2014-2020 (we wdrażaniu działań do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw); www.scp-slask.pl

m.in. Działanie 3.3 Technologie informacyjno- komunikacyjne

Wsparcie na wdrażanie narzędzi informatycznych do prowadzenia procesów biznesowych, zarządczych wewnątrz przedsiębiorstwa i na zewnątrz (dofinansowanie min. 50 tys. zł, maks. 500 tys. zł, 50% kosztów kwalifikowalnych)

WYBRANE INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

○ Instrumenty zwrotne

**Fundusz Górnośląski
S.A. w Katowicach - NA
START! „Rozpocznij
działalność - Pożyczmy
Ci sukcesu”**

wartość pożyczki: od 10 000
zł do 50 000 zł na osobę;
oprocentowanie: według
stałej stawki równej 0,25%
w skali roku; okres spłaty:
do 5 lat; kolejny nabór: od
stycznia 2016 r.

**Fundusz Górnośląski
S.A. w Katowicach
„Śląski Fundusz
Pożyczkowy” – NA
ROZWÓJ!**

(Podmioty uprawnione do otrzymania
pożyczki to mikro, małe i średnie
przedsiębiorstwa, prowadzące
działalność gospodarczą od co najmniej
12 miesięcy i posiadające siedzibę na
terenie województwa śląskiego lub
prowadzące inwestycję na terenie
województwa śląskiego. **Preferencyjna
pożyczka inwestycyjna**
(**oprocentowanie 1% w skali roku,**
maksymalna kwota do 1 mln zł).

WYBRANE INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Bank Gospodarstwa Krajowego „Pierwszy biznes -Wsparcie w starcie II”

pożyczka podstawowa na rozpoczęcie działalności gospodarczej; wartość pożyczki: do 20 – krotnej wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (aktualna maksymalna wartość pożyczki: do 77.906,60 zł);oprocentowanie: na poziomie 0,25 stopy redyskonta weksli NBP (0,44% w skali roku); okres spłaty: do 7 lat (84 miesiące);

Fundusz Pożyczkowy Agencji Rozwoju Regionalnego

Fundusz oferuje niskooprocentowane pożyczki przedsiębiorcom prowadzącym działalność w dowolnej formie organizacyjno-prawnej. Minimalna kwota pożyczki 10 000 zł, maksymalna 250 000 zł. Oprocentowanie: 3,5 % do 4,83 %

WYBRANE INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

○ Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020

Założeniem jest zapewnienie wsparcia na każdym etapie realizacji procesu powstawania innowacji: od fazy tworzenia się pomysłu, poprzez etap prac badawczo-rozwojowych, przygotowanie

**Hasło przewodnie PO
IR to wsparcie
projektów od pomysłu
do rynku**

Polska Agencja Rozwoju
Przedsiębiorczości-
Instytucja wdrażająca

Narodowe Centrum Badań i
Rozwoju –Podmiot
odpowiedzialny

WYBRANE INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- **Środki z Funduszu Pracy - Powiatowe Urzędy Pracy**
- **Art. 46. 1.** Starosta z Funduszu Pracy może:
- przyznać **bezrobotnemu** jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związane z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, **nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia**, a w przypadku gdy działalność jest podejmowana na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych, wysokość przyznanych bezrobotnemu środków nie może przekraczać 4-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka założyciela spółdzielni oraz 3-krotnego przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka przystępującego do spółdzielni socjalnej po jej założeniu;
- *(ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy)*

WYBRANE INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

- **Możliwość uzyskania dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej**
- Wysokość dofinansowania:
- maksymalna kwota dotacji **to piętnastokrotność** przeciętnego wynagrodzenia (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale);
- w przypadku działalności rolniczej wysokość pomocy nie może przekroczyć 7500 euro;
- wsparcie dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
- podstawowym warunkiem uzyskania tej formy pomocy jest nieotrzymanie wcześniej przez zainteresowanego bezzwrotnych środków publicznych na ten cel;

WYBRANE INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- WYBRANE PROGRAMY DLA J.S.T., INSTYTUCJI KULTURY, NGO, KOŚCIOŁÓW I ZWIĄZKÓW WYZNANIOWYCH
- **RPO WSL NA LATA 2014-2020**, m.in. Poddziałanie 5.3.1 Dziedzictwo kulturowe

<http://www.rpo.slaskie.pl/>

- **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020**, m.in. 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

<https://www.pois.gov.pl/>

WYBRANE INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

- **Fundusze Norweskie i Fundusze EOG,**

prace nad nową perspektywą trwają,
dotychczasowe obszary wsparcia to m.in.:
społeczeństwo obywatelskie, kulturowe dziedzictwo

<https://www.eog.gov.pl/>

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

Np. Równać szanse, Działaj Lokalnie

(<http://cil.org.pl/>)

<http://www.pafw.pl/>

PO Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

<http://www.pozytek.gov.pl/FIO,379.html>

GDZIE SZUKAĆ INFORMACJI

- **Partnerstwo Północnej Jury**

www.jura-ppj.pl

- **Fundusze Europejskie w Polsce**

www.funduszeuropejskie.gov.pl

- **Fundusze Europejskie w woj. śląskim**

www.rpo.slaskie.pl

- **Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach**

www.efs.wup-katowice.pl

- **Inne:**

- www.arimr.gov.pl

- www.fundusz-silesia.pl

DZIEKUJEMY ZA UWAGĘ,
HALINA PALARZ,
ALEKSANDRA STACHURA

